

Reactie op de internetconsultatie ‘Onderwijs op een andere locatie dan school’

Mijn naam is Ronnie van Kempen, ik geef samen met mijn vrouw thuisonderwijs aan onze twee dochters. Ik reageer in dit schrijven op die delen van het conceptwetsvoorstel die betrekking hebben op thuisonderwijs.

Effecten, werkbaarheid en risico's van de voorgestelde maatregelen.

Ik vind het goed dat met het nieuwe wetsvoorstel thuisonderwijs een erkende status krijgt als onderwijsvorm. Ik mis in het voorstel echter het belang dat de unieke positieve eigenschappen van thuisonderwijs gewaarborgd blijven. Ik wil benadrukken dat de wens tot het invoeren van het wetsvoorstel voortkomt uit de behoefte van de overheid om meer controle te hebben, zonder dat de situatie daar concrete aanleiding toe geeft. De beoogde maatregelen komen over als het schieten met een kanon op een mug.

Bij thuisonderwijs is het mogelijk het leren volledig te integreren in het dagelijks leven. Hierdoor kan veel beter op de intrinsieke leerbehoefte van het kind worden ingespeeld en kan lesstof vaker in een echte praktische context worden geplaatst. Bovendien wordt het thuisonderwijs over het algemeen in kleine kring gegeven door een ouder/begeleider die het kind door en door kent.

De aard van het thuisonderwijs maakt ook dat het onderwijs niet in een bepaalde ruimte of zelfs specifiek gebouw gegeven hoeft te worden, ook vóór 9:00 uur of na 15:00 uur kan plaatsvinden en zeker niet ophoudt als het gezin op vakantie gaat.

Dat het onderwijs op deze wijze geïntegreerd is in het gezinsleven betekent ook dat de beoogde inspectie op het thuisonderwijs een flinke inbreuk betekent op de privacy van het gezin. Daarom is het van groot belang dat de inspectie zich alleen op het onderwijs richt.

In het voorstel wordt echter gesproken over controle van *‘de ruimten waarin thuisonderwijs wordt gevolgd’* en dat een bezoek aan *‘de locatie’* nodig is *‘om te kunnen onderzoeken of de veiligheid van leerlingen is geborgd’*. Waarbij ook nog eens wordt gesteld dat *‘een veilige en ordelijke onderwijsomgeving belangrijk is voor de mate waarin leerlingen leeractiviteiten met succes kunnen uitvoeren’*. Al met al roept dit een beeld op waarbij je als thuisonderwijzer bij een bezoek van de inspectie niet alleen op onderwijskundige zaken zal worden beoordeeld, maar ook de netheid van het huishouden en de staat van onderhoud van de woning mee zullen tellen in de beoordeling. Dit lijkt me niet werkbaar en bovendien onnodig. Het thuisonderwijs zal over het algemeen plaatsvinden op verschillende plaatsen, zowel in de woning als op andere locaties (musea, bibliotheek, ontmoetingsplekken, andere woningen, buiten, etc.) Het is niet nodig de woning van thuisonderwijzers te beoordelen met de criteria van een schoolgebouw. De veiligheid van de (leer)omgeving kan op dezelfde wijze gewaarborgd zijn als de veiligheid in iedere andere gezinswoning en zal dus niet door de onderwijsinspectie hoeven te worden beoordeeld. Het is hiermee zelfs in het geheel niet noodzakelijk dat een huisbezoek een onderdeel van de inspectie vormt. Een inhoudelijk gesprek met de ouder(s)/begeleider(s) over het onderwijsplan kan volstaan om de kwaliteit van het onderwijs te waarborgen.

Een ander punt van zorg met betrekking tot het wetsvoorstel vind ik dat er veel afhangt van niet nader gespecificeerde beoordelingen. Zoals het aantonen van de didactische vaardigheden, maar ook de beoordeling door de inspectie. Binnen de kaders van dit voorstel kan dit nog alle kanten op en is het onmogelijk te voorspellen hoe groot de impact is van het wetsvoorstel. Zal het zo worden dat slechts mensen met een didactische opleiding of werkervaring nog thuisonderwijs kunnen geven, of volstaat een goed onderbouwde motivatie van iemand die voldoende 'snugger' overkomt? En zal de inspectie oog hebben voor de unieke eigenschappen van thuisonderwijs, die ook andere leermethoden mogelijk maken dan men uit de schoolpraktijk gewend is? Of zal een inspecteur verwachten dat leerlingen dagelijks aan de keukentafel werkboekjes maken en direct een negatief rapport uitbrengen als een andere onderwijsvorm zoals bijvoorbeeld 'natuurlijk leren' wordt toegepast. Of als het onderwijs tijdens de inspectie telkens net even niet zo lekker loopt, omdat de kinderen toevallig meestal buiten kantooruren het meest ontvankelijk blijken voor 'onderwijs'. De verdere uitwerking van de criteria en beoordelingskaders zal ook in overleg met de thuisonderwijsgemeenschap moeten plaatsvinden om een werkbare situatie te creëren. Hierbij zal aandacht moeten zijn voor de diversiteit aan onderwijsmethoden die wordt toegepast, die zowel een mooie aanvulling zijn op het reguliere onderwijs, als ook in veel gevallen veruit de beste methode zal zijn voor die specifieke kinderen. De voordelen van het persoonlijk kunnen afstemmen van het onderwijs op de leerbehoeften en vaardigheden van het kind, zoals dat bij thuisonderwijs mogelijk is, mag niet lijden onder het opstellen van generieke controle- en toetsingsmethoden.

Onder het kopje '*Evaluatie en monitoring*' wordt het thuisonderwijsveld ook nog niet genoemd als partij van inspraak. Hierbij moeten natuurlijk tenminste de thuisonderwijsverenigingen betrokken zijn. Daarnaast lijkt het me nodig dat er een meldpunt komt voor thuisonderwijzers waar ze terecht kunnen als ze het gevoel hebben onjuist te zijn beoordeeld door de inspectie of als de situatie door het invoeren van de nieuwe wet onwerkbaar blijkt te zijn. Zeker in de beginfase waarin de betrokken ambtenaren nog in hun nieuwe rol moeten groeien is er een groot risico op willekeur door verschil in opvattingen en mogelijk zelfs vooroordelen ten opzichte van de voor de inspecteurs relatief onbekende materie. De gevolgen voor de betrokken gezinnen moeten niet onderschat worden.

In het voorstel wordt een overgangperiode genoemd die de huidige thuisonderwijzers '*ruim de tijd*' zou moeten geven om zich in te stellen op de nieuwe wetgeving, doordat zij hun vrijstelling behouden '*tot 1 augustus van het jaar na het jaar waarin zij zich via een kennisgeving aan burgemeester en wethouders op de vrijstelling hebben beroepen*'. Deze regeling maakt de overgangperiode echter erg afhankelijk van de ingangsdatum van de gewijzigde wetgeving. Om de thuisonderwijzers daadwerkelijk ruim de tijd te geven om aan de nieuwe wetgeving te voldoen zou dit aangepast moeten worden naar het behouden van de vrijstelling tot een jaar na inwerkingtreding van de wet, of indien dit om praktische redenen meer gewenst zou zijn, tot het eind van het schooljaar volgend op het schooljaar waarin de wet inwerking treedt.

Aantonen pedagogisch-didactische bekwaamheid

De eis van het hebben van een hbo-diploma vormt een te grote drempel voor zowel de huidige thuisonderwijzers als de nieuwe. Onder de huidige groep zijn zeer bekwame thuisonderwijzers die niet in het bezit zijn van een hbo-diploma. Deze groep uitsluiten of dwingen alsnog een hbo-diploma

te halen zou onwerkbaar zijn. Het aantonen van voldoende 'kennis' of 'niveau' kan beter als onderdeel beschouwd worden van het aantonen van de 'pedagogisch-didactische bekwaamheid' als geheel.

Verder geldt ook hierin dat er verschil zit in de didactische vaardigheden die nodig zijn voor het lesgeven op een reguliere school en het geven van thuisonderwijs. Bij thuisonderwijs is er vanuit de gezinsrelatie al een gezagsverhouding en is de 'docent' goed op de hoogte van het leerniveau en de leerwijze van de 'leerling'. Hierdoor kan de kennisoverdracht veel effectiever plaatshebben. Bovendien is er meer één-op-één-begeleiding mogelijk, waardoor het mogelijk is meer te richten op het begeleiden van het leren leren dan op pure kennisoverdracht.

Hierdoor zijn niet zo zeer de didactische vaardigheden van de thuisonderwijzer op voorhand van belang, maar meer het groeiproces van 'het thuisonderwijs' van de betrokken leerling en de onderwijzer. Toetsing zou dus niet zozeer moeten plaatsvinden op de didactische vaardigheden vooraf, maar als onderdeel van de monitoring van het leerproces. Dit kan zijn in de vorm van thuisonderwijs-intervisiegroepen of als onderdeel van het onderwijsplan.

Thuisonderwijzers moeten bereid zijn (veel) tijd te investeren in het onderwijs aan hun kinderen en in de ontwikkeling van hun eigen vaardigheden als thuisonderwijzer. Uit de huidige situatie, waarin hier nog geen eisen aan worden gesteld, blijkt hier een uitstekende zelfregulerende werking vanuit te gaan. Ouders die hiertoe niet bereid zijn beginnen eenvoudig niet aan thuisonderwijs. Hierdoor kan volstaan worden met een eenvoudige set van maatregelen van toezicht, die zich meer op de groep thuisonderwijzers als geheel richt, dan op intensieve controle van ieder thuisonderwijsgezin.